

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1934.

Andra kammaren.

Nr 1.

I enlighet med § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen sammanträdde andra kammaren till lagtima möte här i huvudstaden i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingslokalen.

Onsdagen den 10 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Sammanträdet öppnades av representanten för Göteborgs och Bohus län herr **Andersson** i Grimbo såsom den ledamot, vilken bevisat de flesta riksdagar, med följande ord: Ärade kammarledamöter! Enligt grundlagens föreskrift tillkommer det mig att öppna denna kammares första sammanträde, och jag ber att få hälsa eder alla välkomna till årets riksdagsarbete.

Vi råkas även i år under synnerligen brydsamma tider. Ett och annat tecken får kanske tydas som en liten ljusning i de ekonomiska svårigheterna, men i stort sett vilar depressionens tunga hand alltjämt över vårt näringsliv, och ingen vet, när sådana förhållanden, som vi vant oss att betrakta som normala, kunna väntas åter inträda. För vårt jordbruk kan i varje fall endast försämring konstateras, om man bortser från de s. k. regleringarna.

De näringspolitiska frågorna bli därför av den allra största vikt och komma nog att sätta sin prägel på riksdagens arbete. Man kan inte i dessa tider, när alla världens länder uteslutande tänka på sig själva och bedriva sin näringspolitik därefter, låta de enskilda näringarna hos oss sköta sig bäst de kunna och undandraga dem statens stöd. Samhället måste ju tillse, att landets medborgare tillförsäkras livsuppehälle. I den mån staten kan bidra till att hålla näringslivet i gång, bör ingenting försummas, som kan tjäna till att bereda nyttigt arbete åt så många som möjligt. Arbete är bättre än understöd. En om också knapp arbetsförtjänst är alltid att föredraga framför den ena eller andra formen av understöd.

Förra riksdagen beviljade mycket stora belopp för arbetslöshetsändamål. Det är med verklig beklämning man måste konstatera, att en betydande del av krisprogrammet stannat i stöpet, därför att en av de i vårt land så vanliga, olycksaliga stora konflikterna på arbetsmarknaden som en spak i hjulet hindrat arbetsprogrammets realiserande. Jag tycker för min del, att tiden borde vara inne att sätta rätt i stället för makt på detta område. Särskilt borde, tycker jag, alla de, som annars berömma sig av fredsvänlighet, vara angelägna att få till stånd fredliga förhållanden. Det är ingen ära för vårt land, att vår arbetsmarknad mången gång mera liknar en krigsskådeplats, där det bara gäller att förstöra utan tanke på följderna, än ett fält för fredlig samverkan mellan olika parter med gemensamma intressen.

Jag vill uttala den förhoppningen, att hela vårt folk må kunna samlas i gemensamt arbete för allmänt och enskilt väl, och att i första hand riksdagens verksamhet måtte karakteriseras av dylika gagneliga strävanden.

Med önskan om Guds välsignelse över Konung och fosterland samt riksdagen och dess arbete förklarar jag härmed detta sammanträde öppnat.

§ 2.

Herr ordföranden tillkännagav, att han anmodat undertecknade att föra protokollet, till dess sekreterare hunnit utses, ävensom att kanslibiträden och vaktbetjäning blivit till erforderligt antal av honom för tillfället antagna; och blevo på framställd proposition dessa åtgärder av kammaren godkända.

§ 3.

Upplästes följande till kammaren ankomna protokoll angående den i § 32 riksdagsordningen föreskrivna fullmaktsgranskningen:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1934.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter, som skulle inför departementschefen företagas, innan årets lagtima riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar A. Amné, V. Larsson och E. Björnsson samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar K. Hildebrand, E. Hallin och A. Lindqvist.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter för 7 personer, vilka vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda såsom ledamöter av riksdagens andra kammare i stället för avgångna ledamöter av samma kammare.

Vid granskning av fullmakterna framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

Gunnar Dahlman.

Den i protokollet omförmälda förteckningen var av följande lydelse:

Förteckning å ledamöter av riksdagens andra kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1934.

Stockholms län.

1. Folkskollärarinnan Maria Elvira Eklund i Ösmo.

Jönköpings län.

2. Plåtslagarmästaren Gustaf Teodor Malmqvist i Tranås.
3. Godsägaren greve Torgil Gabriel Alexander von Seth å Bratteborg.

Kristianstads län.

4. Redaktören Karl Olof Emanuel Björck i Kristianstad.

Göteborgs stad.

5. Rektorn Sven Ivar Sefwe.

Göteborgs och Bohus län.

6. Fattigvårdstjänstemannen Einar A. Lind.

Gävleborgs län.

7. Hemmansägaren Jonas Nikolaus Svedberg i Hälsingmo.

§ 4.

Företogs upprop av kammarens ledamöter, därvid samtliga befunnos närvarande.

§ 5.

Anställdes val av talman i kammaren; och befanns efter valets utgång hava till talman blivit utsedd herr *Sävström* med 206 röster.

1 röst tillföll herr Magnusson i Tumhult.

§ 6.

Vidare företogs val av förste vice talman; och utsågs därvid herr *Bengtsson* i Norup med 107 röster.

5 röster tillföll herr Magnusson i Tumhult.

§ 7.

Vid härpå anställt val av andre vice talman blev därtill vald herr *Magnusson* i Tumhult med 131 röster.

§ 8.

Ålderspresidenten överlämnade ordförandeklubban till herr **talmannen**, var- efter denne hälsade kammaren med följande ord: Herr ålderspresident, mina damer och herrar! Då vi i dag samlas till nytt riksmöte, sakna vi två av fjolårets ledamöter, som avgått med döden, nämligen Emil Hultman från Gävleborgs län och förutvarande förste vice talmannen Nilsson i Bonarp. Genom Nilssons i Bonarp bortgång ändades en lång och hedrande riksdagsmannabana. På grund av sin kända duglighet och redbarhet förvärvade han sig ett alltjämt stigande förtroende både i sin hembygd och i riksdagen. Av sina väljare blev han ständigt återvald och kom således att bevista ej mindre än 36 riksdagar. Emil Hultman tillhörde kammaren sedan 1929. Hans verksamhet på det kommunala området var betydande. Minnet av våra bortgångna kamrater bevaras i tacksam hägkomst.

Jag hälsar eder, aktade ledamöter av kammaren, välkomna och riktar en särskild välkomsthälsning till eder som i dag för första gången intaga plats i kammaren. Å såväl egna som vice talmännens vägnar ber jag att få uttala vår tacksamhet för det förtroende, som kommit oss till del genom de förrätade valen. Jag hoppas, att kammarens ledamöter skola ha överseende med de fel och brister, som komma att förefinnas vid utövningen av talmanskapet. Med anledning av krisens långvarighet och arbetslöshetens omfattning blir det erforderligt att även vid denna riksdag vidtaga åtgärder till arbetslöshetens bekämpande och för att på olika områden bringa hjälp åt krisens offer. Med tanke på det arbete, som förestår, och de förväntningar, som ställas på riksdagen, uttalar jag förhoppning om att vårt arbete må leda till sådana re-

sultat, vilka med hänsyn till de nationella intressena kunna bli till verkligt gagn för vårt folk.

§ 9.

Föredrogs åter det under § 3 här ovan intagna protokollet, varefter kammaren beslöt att, med godkännande av de däri omförmälda fullmakterna, lägga protokollet till handlingarna.

§ 10.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren att genast företaga val av sekreterare, varefter det sålunda beslutade valet företogs; och befanns efter valedlarnas öppnande och uppräknig valet hava så utfallit, att till sekreterare utsetts juris utriusque och filosofie kandidaten Per Cronvall med 136 röster.

Sedan sekreteraren på kallelse inställt sig, meddelade herr talmannen honom underrättelse om valets utgång samt hälsade honom välkommen.

Protokollsföringen övertogs härefter av sekreteraren.

Algot Törnkvist.

Janne Nilsson.

§ 11.

Till talarplats för ledamöter, som kunde vilja därav begagna sig, anvisades på herr talmannens förslag den för ändamålet anordnade, på högra sidan av talmansbordet befintliga platsen.

§ 12.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande och hemställde, att fördelning av dessa biljetter finge ske genom kammarens kansli med iakttagande, att de för ledamöterna från var och en av rikets valkretsar avsedda biljetterna utlämnades till valkretsens äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Detta förslag blev av kammaren bifallet.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.10 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Torsdagen den 11 januari.

Kl. 10.30 f. m.

§ 1.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren att vid morgondagens plenum företaga val av fyra ledamöter att delta i talmansöverläggningarna, två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli, åtta ledamöter att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning samt tre ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 2.

Herr talmannen och kammarens ledamöter avgingo kl. 10.45 till slottskapellet, varest riksdagspredikan hölls. Efter slutad gudstjänst begav sig kammaren till rikssalen. Hans Maj:t Konungen öppnade där riksdagen med ett tal. Sedan första kammarens talman härefter framfört första kammarens undersåtliga vördnad, framträdde andra kammarens **talman** och yttrade:

Eders majestät!

Den ljusning på näringslivets område, vartill tecken visat sig, tyder på ett något förbättrat läge i landet. Men det är uppenbart, att krisen ännu gör sig starkt gällande på olika områden. Den sociala hjälpverksamhet, som hittills kommit till stånd för att bistå olika folkgrupper, har varit av betydande omfattning. Dock ha verkningarna av de anslag, som riksdagen i fjol på Kungl. Majestäts förslag beviljade, ännu icke i sin helhet hunnit visa sig. Det är givet, att dessa återstående medel komma att i sin mån bidra till önskad förbättring och gynnsamt påverka arbetslöshetssiffrorna.

I vissa kommuner har man utan större svårigheter kunnat bereda behövande erforderlig hjälp. Andra återigen befinna sig i sämre läge. Härtill kommer den för åtskilliga landskommuner svåra uppgiften att i nuvarande tid vidmakthålla sina välfärdsanordningar. Resultatet blir ökade bördor, som folket i vissa delar av landet svårligen kan bära. Därför måste statsmakterna vara beredda att alltjämt kraftigt bistå de hjälpbehövande.

Eders Majestäts förslag till åtgärder för jordbrukets vidkommande samt ytterligare anslag i syfte att bereda arbete åt landsbygdens befolkning ävensom igångsättande av allmänna arbeten i övrigt kommer helt visst att mottagas med tillfredsställelse.

Andra kammaren framför till Hans Kungliga Höghet Hertigen av Halland sina bästa välönskningar samt uttalar inför Eders Majestät sin undersåtliga vördnad.

Talmännen fingo härefter vardera mottaga ett exemplar av dels Kungl. Maj:ts proposition, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1934/1935, dels ock Kungl. Maj:ts berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit.

Härpå avlade Hans Kungl. Höghet Arvfursten, Hertigen av Halland Bertil Gustaf Oscar Carl Eugen tro- och huldhetsed till Hans Maj:t Konungen, varefter ceremonien på rikssalen avslutades; och åtskildes andra kammaren vid utgåendet från rikssalen, enligt beslut fattat före avgången från dess samlingsrum.

In fidem
Per Cronvall.

Fredagen den 12 januari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

På hemställan av herr talmannen, som förmälde sig hava om tiden för valen samrått med första kammarens talman, beslöt kammaren att företaga val av ledamöter i de ständiga utskotten samt i utrikesnämnden måndagen den 15 och av suppleanter i samma utskott och nämnd tisdagen den 16 innevarande januari.

Ordet begärdes nu av herr **andre vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaren måtte besluta att tillsätta suppleanter i de ständiga utskotten till ett antal av fyra utöver de ordinarie ledamöterna i varje utskott.

Denna hemställan bifölls av kammaren.

§ 2.

Herr statsrådet *Sköld* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 11, angående överlåtelse å Haparanda stad av viss del av kronoparken Karl Johan i Norrbottens län;

nr 12, angående medgivande för Kungl. Maj:t att i vissa fall försälja kronoegendom m. m.;

nr 13, angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark;

nr 14, angående överlämnande till Svenska jordbrukskreditkassan av svenska statens obligationer till visst belopp;

nr 24, angående anslag till ackords- och stödlån åt jordbrukare;

nr 25, angående uppskov i vissa fall med erläggande av annuiteter å lån från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond;

nr 26, angående nedsättning av saluvärdet vid vissa försäljningar av kronoegendom;

nr 28, angående godkännande av viss utfästelse vid genomförandet av regleringen av potatismjölstillverkningen;

nr 29, angående avskrivning av vissa i flottledsfonden ingående fordringsbelopp;

nr 30, angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.;

nr 31, med förslag till lag angående köttbesiktning och slakthus, m. m.; samt

nr 32, med förslag till förordning angående åtgärder mot smittsamma sjukdomar hos bin.

Vidare överlämnade herr statsrådet *Schlyter*:

dels Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 16, med förslag till lag angående solidariskt bankbolags ombildning till bankaktiebolag;

nr 23, med förslag till lag om användande av viss del av de till fonden för pensionering av civila tjänst innehavare under budgetåret 1933/1934 inflytande medlen;

nr 35, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § förordningen den 28 september 1928 om utjämningskatt;

nr 36, med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 17 maj 1923 (nr 113) om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror;

nr 33, med underställande av beslut om viss tilläggstull;

nr 34, angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord;

nr 2, angående godkännande av en mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge den 7 november 1933 avslutad konvention angående konkurs m. m.;

nr 3, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket m. m.;

nr 4, angående godkännande av konvention för skydd av den industriella äganderätten samt antagande av förslag till lag om ändring i 7, 11, 15 och 16 §§ förordningen den 16 maj 1884 angående patent m. m.;

nr 5, med förslag till lag om upphävande av 17 kap. 32 § första punkten rättegångsbalken, m. m.;

nr 6, med förslag till ändrad lydelse av § 6 mom. 10 och § 26 riksdagsordningen;

nr 7, med förslag till lag om ändring i vissa delar av 27 och 30 kap. rättegångsbalken m. m.; samt

nr 8, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation;

dels ock Kungl. Maj:ts skrivelse den 3 innevarande januari med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Karl Samuel Levinson att under innevarande lagtima riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet.

Slutligen avlämnade herr statsrådet *Leo* Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 9, med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 och 11 §§ lagen den 30 juni 1916 (nr 312) angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik;

nr 10, med förslag till lag om blodundersökning i brottmål;

nr 15, med förslag till lag om ändring i vissa delar av 21 kap. strafflagen, m. m.;

nr 17, angående upplåtande till svenska järnvägsmännens vilohemsförening av en statens järnvägar tillhörig byggnad i Björkliden m. m.;

nr 18, angående befrielse för chauffören A. R. Andersson och stationskarlen J. A. Johansson från skyldighet att till statens järnvägar gälda vissa ersättningsbelopp;

nr 19, angående räntefri försträckning åt telegraftjänstemännens skatteinbetalningskassa i Stockholm;

nr 20, angående fortsatta åtgärder för främjande av sparsamhet bland skolungdomen;

nr 21, med förslag till lag om allmänna vägar m. m.; samt

nr 22, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 24 § lagen den 25 juni 1909 (nr 57 s. 2) om arrende av viss jord å landet i Norrland och vissa delar av Svealand.

Kammaren beslöt att lägga ovanberörda skrivelse till handlingarna samt att underrättelse om innehållet i skrivelsen skulle meddelas vederbörande utskott och de ledamöter, som hava inseende över riksdagens kansli.

De avlämnade propositionerna bordlades.

§ 3.

Företogs val av fyra ledamöter att deltaga i talmansöverläggningarna; och blevo därtill utsedda:

herr *Anderson* i Råstock,

» *Jeppsson*,

» *Lindman* och

» *Pehrsson* i Bramstorp,

envar med 156 röster.

§ 4.

Vidare anställdes val av de två ledamöter, vilka jämte två ledamöter av första kammaren skulle hava inseende över riksdagens kansli; och blevo därtill valda:

herr *Eriksson* i Stockholm och

» *Linnér*,

envar med 82 röster.

§ 5.

Vid härefter företaget val av åtta ledamöter att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning blevo därtill utsedda:

herr *Ericson* i Boxholm,

» *Eriksson* i Stockholm,

» *Lovén*,

» *Olsson* i Golvvasta,

» *Olsson* i Mora,

» *Ossbahr*,

» *Persson* i Falla och

» *Ryberg*,

envar med 75 röster.

§ 6.

Slutligen anställdes val av tre ledamöter att handhava vården av kammarens ekonomiska angelägenheter; och blevo därtill valda:

Herr *Bäcklund*,

» *Holmström* och

» *Åqvist*,

envar med 57 röster.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag angående de i paragraferna 3—6 här ovan omnämnda valen.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

Kungl. Maj:ts nästlidna gårdag på rikssalen avlämnade proposition, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov; samt berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit;

riksdagens år 1933 församlade revisorers berättelser:

om den år 1933 av dem verkställda granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning; angående riksbanken; och

om granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning;

justitieombudsmannens ämbetsberättelse samt tryckfrihetskommitténs berättelse; och

militieombudsmannens ämbetsberättelse.

§ 9.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

herr *Wallén*, nr 1, om ändring i 18 kap. 16 § strafflagen;

herr *Pettersson* i Hällbacken, nr 2, angående lagstiftning till radiolyssnarnes skyddande mot obehöriga störningar;

herr *Nilsson* i Göteborg *m. fl.*:

nr 3, angående ungdomsarbetslöshetens bekämpande; och

nr 4, angående en statsunderstödd förtidspensionering såsom ett led i den allmänna arbetslöshetspolitiken *m. m.*;

herr *Lundqvist*, nr 5, angående ändring i sträckningen av statsbanan förbi Södertälje;

herr *Jacobsson*, nr 6, om viss lönefyllnad till vissa statstjänstemän i Linköping;

herr *Frankenberg m. fl.*:

nr 7, om hyreshjälp jämväl åt arbetslösa, vilka icke äro familjeförsörjare; och

nr 8, om statsbidrag till vissa kostnader för av kommuner anordnade yrkesutbildningskurser för arbetslösa;

herr *Persson* i Tidaholm, nr 9, om underhåll från Vadstena krigsmanskassan åt förre soldaten Axel Herman Sten; samt

herr *Pettersson* i Hällbacken:

nr 10, angående anslagen till stödåtgärder för jordbruket; och

nr 11, angående effektivare bekämpande av kreaturstuberkulosen.

Nämnda motioner bordlades.

§ 10.

Ordet lämnades härefter till herr **Hedlund** i Häste, som yttrade: Herr talman! Jag anhåller, att kammaren ville besluta, att Kungl. Maj:ts proposi-

Andra kammarens protokoll 1934. Nr 1.

tion nr 1 angående statsverkets tillstånd och behov skall uppföras sist på föredragningslistan för nästkommande plenum.

Denna hemställan bifölls.

§ 11.

Anmäldes fullmäktiges i riksgäldskontoret skrivelse till riksdagen den 4 innevarande januari med överlämnande av ett den 15 december 1933 utav särskilda kommittéerade avgivet betänkande angående ordnande av avlöningsförhållandena för riksdagens personal; och beslöt kammaren hänvisa detta ärende till kamrarnas talmän för att, efter behandling vid talmanssammanträde jämlikt § 3 mom. 2 av de för riksdagen antagna reglementariska föreskrifter, av talmännen överlämnas till bankoutskottet.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag.

§ 13.

En av fru *Gillner-Ringenson* ingiven, av läkarbetyg åtföljd ansökning om ledighet från riksdagsgöromålen under 20 dagar fr. o. m. 12 januari blev av kammaren bifallen.

Vidare beviljades ledighet från riksdagsgöromålen åt herr *Borg* under 2 dagar fr. o. m. den 13 januari.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2.47 e. m.

In fidem
Per Cronvall.